

บทที่ 3

การควบคุมเด็กหรือเยาวชนในระหว่างสอบสวน

การควบคุมเด็กหรือเยาวชนในระหว่างสอบสวนของประเทศไทยมีกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ดังจะได้กล่าวต่อไปนี้

3.1 ความหมายของคำว่า “ผู้ต้องหา” และ “การควบคุม”

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2 (2) ได้ให้คำนิยามของคำว่า “ผู้ต้องหา” ไว้โดยบัญญัติว่า “ผู้ต้องหา หมายความว่า ได้กระทำความผิด แต่ยังมีได้ถูกฟ้องต่อศาล” จึงถือได้ว่าผู้ต้องหาเป็นบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องอยู่ในกระบวนการพิจารณาคดี ในชั้นก่อนการพิจารณาเป็นส่วนใหญ่ เมื่อผู้ต้องหาเป็นเพียงผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด ปัญหาจึงเกิดขึ้นว่าเมื่อใดจึงจะถือว่าบุคคลที่ถูกกล่าวหา นั้นจะตกเป็นผู้ต้องหา ซึ่งมีนักกฎหมายได้ให้ความคิดเห็นไว้ 3 แนวทาง คือ¹

ฝ่ายที่ 1 ให้ความหมายผู้ต้องหาไว้ในแนวทางที่กว้าง โดยการแปลความหมายคำนิยามอย่างตรงตัว คือ เมื่อถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดก็ตกเป็นผู้ต้องหา โดยไม่สนใจจุดที่ว่า ใครจะเป็นผู้กล่าวหา จะกล่าวหาต่อตัวผู้กระทำความผิดหรือไม่ ไม่สำคัญจึงเป็นการให้ความหมายในลักษณะที่กว้าง ไม่พิจารณาในด้านพยานหลักฐานก่อน เพียงถูกกล่าวหา ก็ตกเป็นผู้ต้องหา โดยฝ่ายที่ 1 ได้อ้างคำพิพากษาฎีกาที่ 1341/2509 ซึ่งวินิจฉัยโดยที่ประชุมใหญ่สนับสนุน โดยวินิจฉัยว่าเมื่อผู้เสียหายไปแจ้งความต่อพนักงานสอบสวนกล่าวหาจำเลยบุกรุกที่ดิน ย่อมเห็นได้ชัดว่า จำเลยได้ตกอยู่ในฐานะเป็นผู้ต้องหาแล้วตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2 (2)

ฝ่ายที่ 2 ยึดถือหลักปฏิบัติว่า ผู้ที่จะถูกสอบสวนในฐานะเป็นผู้ต้องหาได้นั้น จะต้องมีความหมายเรียกหรือหมายจับมาเพื่อทำการสอบสวนและที่ว่า “ถูกกล่าวหาได้กระทำความผิด” นั้น จะต้องกล่าวหาต่อผู้กระทำความผิดนั้นเอง โดยแจ้งให้เขาทราบก่อนว่า เขาได้กระทำความผิดและกระทำความผิดด้วยเรื่อง

---

¹อนุวัติ ใจสมุทร, ถ้าอธิบายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ว่าด้วยหลักทั่วไปตลอดถึงการไต่สวนมูลฟ้อง มาตรา 1 ถึงมาตรา 171, พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพมหานคร : นิติบรรณการ, 2541), หน้า 9-10.

อะไร ส่วนวิธีเจ้านั้นเป็นอีกเรื่องหนึ่ง จึงเห็นว่า เป็นการจำเป็นที่จะต้องแจ้งให้ผู้ต้องหาตัวก่อน ดังนั้นเมื่อมีหมายเรียกหรือหมายจับแล้ว ผู้นั้นก็ตกเป็นผู้ต้องหาทันทีที่แจ้งข้อหาให้ทราบนั้น

ฝ่ายที่ 3 เห็นว่า ผู้ต้องหาจะต้องถูกเจ้าพนักงานจับกุมเข้ามาในฐานะผู้กระทำผิดแล้ว ยึดถือเอาการจับเป็นตัวชี้การตกเป็นผู้ต้องหา

จากความเห็นของนักกฎหมายทั้งสามฝ่ายนี้ จะเห็นได้ว่า ความคิดเห็นของฝ่ายที่ 1 เป็นความคิดเห็นในมุมกว้างอันเป็นการปรักปรำผู้ถูกกล่าวหามากเกินไปโดยไม่คำนึงถึงพยานหลักฐานว่ามีพยานหลักฐานที่จะเชื่อหรือสงสัยว่าผู้ถูกกล่าวหาเป็นผู้กระทำความผิดหรือไม่ แล้วจึงจะกล่าวหาผู้นั้นเป็นผู้ต้องหาเพื่อดำเนินกระบวนการพิจารณาตามกฎหมายต่อไป ส่วนความคิดเห็นของฝ่ายที่ 2 นั้น การส่งหมายเรียกหรือหมายจับพร้อมทั้งการแจ้งข้อหาให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบนั้นเป็นการกำหนดเงื่อนไขเพื่อให้ผู้ถูกกล่าวหาทำการสอบสวน ดังนั้น แม้ผู้ถูกกล่าวหาจะทราบการแจ้งข้อหาแล้วก็ตามแต่ก็หาทำให้กลายเป็นผู้ต้องหาไปไม่เพราะจำต้องคำนึงถึงพยานหลักฐานว่าเพียงพอที่จะกล่าวหาว่าผู้นั้นกระทำผิดหรือไม่เช่นกัน ความคิดเห็นของฝ่ายที่ 3 ที่ว่าผู้ต้องหาจะต้องถูกเจ้าพนักงานจับกุมเป็นเกณฑ์ชี้วัดการตกเป็นผู้ต้องหาก็น่าเป็นกรณีที่แคบเกินไป เพราะในบางกรณีความผิดที่ถูกจับเป็นเพียงผู้ถูกสงสัยว่าจะเป็นผู้กระทำผิดเท่านั้น

การที่บุคคลจะตกเป็นผู้ต้องหาก็นั้น มีความเห็นว่า จะต้องถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้กระทำความผิดเสียก่อน และมีพยานหลักฐานที่น่าเชื่อถือหรือมีมูลพอที่จะเชื่อหรือสงสัยว่าผู้ถูกกล่าวหาเป็นผู้กระทำความผิด หรืออาจเป็นผู้กระทำความผิดจริง เขาจึงจะกลายเป็นผู้ต้องหา โดยอาจมาจากการสืบสวนสอบสวนเบื้องต้นของพนักงานสอบสวนรวมถึงการเปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหาได้แสดงพยานหลักฐานเพื่อแสดงความบริสุทธิ์ของตนด้วย หากพนักงานสอบสวนปรากฏหลักฐานที่น่าเชื่อถือหรือมีมูลพอที่จะเชื่อว่าผู้ถูกกล่าวหาเป็นผู้กระทำความผิด พนักงานสอบสวนจึงทำการสอบสวนผู้ถูกกล่าวหาในฐานะผู้ต้องหาต่อไป

คำว่า “ควบคุม” นั้น ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานได้ให้ความหมายว่า “ดูแล กำกับดูแล, กักขัง, กักหรือขังผู้ต้องหาในคดีอาญาระหว่างสืบสวนไว้ไม่ให้เป็นอิสระ”²

ส่วนความหมายในทางกฎหมายได้ให้คำนิยามไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2 (21) ว่า “ควบคุม หมายถึง การควบคุมหรือกักขังผู้ถูกจับ โดยพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจในระหว่างสืบสวนและสอบสวน”

²พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525. พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์, 2526), หน้า 172.

สำหรับในต่างประเทศได้ให้คำอธิบายคำว่า “Detention” ไว้เช่นเดียวกัน โดย Thomas J. Grardner³ ได้ให้ความหมายของคำว่า “Detention” ไว้ว่า Detention, like arrest, search and seizure, is a use of the police power of the state. Detention is a restraint of freedom of movement which might be for a few minutes. The legality of the detention is determined by its purpose and the length of time that the person was detained. กล่าวคือ การควบคุมเป็นการจับและยึดหน่วงตัว ซึ่งเป็นอำนาจของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่จะควบคุมและยึดหน่วงบุคคลไว้ ทำให้บุคคลต้องสูญเสียเสรีภาพ อาจเป็นเวลา 2-3 นาที ดังนั้น การคุมขังที่ชอบด้วยกฎหมายจะต้องกำหนดระยะเวลาที่จะควบคุมไว้ด้วย

นอกจากนี้ Thomas K. Clancy ซึ่งเป็นศาสตราจารย์ของมหาวิทยาลัย Mississippi School of Law ได้อธิบายว่าการควบคุมอาจจะเกิดจากการใช้กำลังจับตัวไว้ หรือเกิดจากการขอมงาน⁴

ความหมายของการควบคุมยังสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ด้านคือ

1. การควบคุมทางอาญา คือ การที่บุคคลถูกกักตัวหรือจำกัดเสรีภาพอย่างสำคัญโดยเจ้าพนักงานที่มีอำนาจในทางอาญา (Miranda v Arizona, 384 U.S. 436, 1966) คำว่า กักตัวอย่างสำคัญ หมายความว่า ต้องเอาตัวไว้ไม่ใช่เพียงให้อยู่เฉย ๆ อย่างเคลื่อนไหว

2. การควบคุมทางบริหาร คือ การกักตัวบุคคลโดยเจ้าพนักงานที่มีอำนาจเพื่อวัตถุประสงค์ในทางบริหาร เช่น วัตถุประสงค์เพื่อการสงเคราะห์ วัตถุประสงค์เพื่อการบำบัดรักษา เป็นต้น

ทั้งการควบคุมในทางอาญาและการควบคุมในทางบริหารตกอยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 240 ว่าถ้าเป็นการควบคุมโดยมิชอบ ศาลมีอำนาจที่จะสั่งให้ปล่อยได้

หลักเกณฑ์ของการควบคุม มีดังนี้

1) กฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมเป็นบทคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน โดยแท้เรามากเข้าใจกันว่าการควบคุมเป็นมาตรการเพื่อป้องกันปราบปรามอาชญากรรม หมายความว่า เมื่อจับตัวคนร้ายมาได้ต้องควบคุมตัวเขาไว้เพื่อไม่ให้เขาไปทำความผิดเพื่อไม่ให้เขาหนี เหตุผลนี้ยังพอน่าฟัง แต่บางคนถึงกับเชื่อว่าเราควบคุมตัวเขาไว้เพื่อทำการสอบสวน ซึ่งน่าจะเป็นเรื่องที่น่าเข้าใจผิด ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 31 เขียนเรื่องการควบคุมไว้ในบทบัญญัติ

³Thomas J. Grardner, *Detention as Related to Arrest*, (McGraw Hill, 1974), p.33

⁴Thomas K. Clancy, *Villanova Law Review* (2003) : p.3

จิรนิติ หะวานนท์, *สิทธิทางวิธีพิจารณาความอาญาตามรัฐธรรมนูญ*, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพ : วิญญูชน, 2544), หน้า 53.

เรื่องสิทธิเสรีภาพ ท่านองว่าโดยหลักคือควบคุมไม่ได้ การควบคุมเป็นข้อยกเว้นต้องมีกฎหมายบัญญัติ มาตรา 237 ก็เช่นเดียวกัน ในท่านองว่าคุมขังไม่ได้เว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติ กฎหมายที่บัญญัติให้ควบคุมได้ก็ยังมีเขียนหลักประกันสิทธิเสรีภาพของประชาชนไว้อีกว่าจะต้องนำมาให้ศาลพิจารณาดังเหตุที่จะควบคุมโดยเร็ว คือ ต้องถูกนำตัวไปศาลภายใน 48 ชั่วโมง มาตรา 240 ยิ่งเห็นชัดว่าให้ศาลที่มีเขตอำนาจพิจารณาคดีอาญาเข้ามาตรวจสอบการควบคุมว่าเป็นการควบคุมโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ เพราะฉะนั้นบทบัญญัติเรื่องการควบคุมจึงเป็นการบัญญัติกลไกประกันสิทธิเสรีภาพของประชาชนทั้งสิ้น ซึ่งศาลไทยก็เดินตามหลักนี้มาแต่คั้น

2) การควบคุมต้องมีเหตุอันควรเชื่อว่าผู้ต้องหากระทำความผิด รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 237 วรรคสอง (1) บอกว่าออกหมายจับบุคคลได้ต่อเมื่อมีหลักฐานตามสมควรว่าผู้นั้นน่าจะได้กระทำความผิดอาญาร้ายแรง มีอัตราโทษตามที่กฎหมายกำหนด ก็จะต้องมีเหตุเชื่อว่าเขากระทำความผิด ถ้าเขาไม่ได้กระทำความผิดจะควบคุมเขาไม่ได้

3) มีเหตุอันควรเชื่อว่า จะหลบหนีหรือจะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐานหรือก่อเหตุอันตรายประการอื่นด้วย ซึ่งมาตรา 237 วรรคสอง (2) เขียนไว้ว่ามีหลักฐานตามสมควรว่าผู้นั้นน่าจะกระทำความผิดอาญาและมีเหตุอันควรเชื่อว่าผู้นั้นจะหลบหนี หรือไม่ยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐานหรือก่อเหตุอันตรายประการอื่น เหตุที่จะควบคุมมีค่านี้นั้น ถ้าไม่ใช่เหตุตามนี้ควบคุมเขาไม่ได้

การควบคุมมีองค์ประกอบในกฎหมาย ดังนี้

1) ต้องมีการกักตัวผู้ต้องหา จำเลยหรือบุคคล การกักตัวต้องกระทำโดยเจ้าพนักงานที่มีอำนาจ ได้แก่ พนักงานสอบสวน อัยการ ศาล ถ้าเป็นในทางบริหารก็โดยเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจตามพระราชบัญญัติเฉพาะ

2) ต้องมีข้อกล่าวหาว่าได้กระทำความผิดหรือมีเหตุตามกฎหมายที่จะควบคุมได้จะนำเขามาควบคุมเฉย ๆ โดยไม่มีการตั้งข้อหาหรือไม่มีเหตุไม่ได้

3) ต้องควบคุมเพื่อดำเนินคดีต่อไป ไม่ใช่ควบคุมตัวไว้เฉย ๆ ไม่ต้องทำอะไรอีก

4) มีระยะเวลาการควบคุม ซึ่งระยะเวลาการควบคุมเป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 87⁶

ขอบเขตของการวิจัยนี้มีประเด็นที่สำคัญในเรื่องการควบคุมตัวเด็กหรือเยาวชนในระหว่างสอบสวน ซึ่งตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 มีบทบัญญัติบังคับให้แยกการควบคุมตัวเด็กหรือเยาวชน

⁶เรื่องเดียวกัน, หน้า 54-58.

ในระหว่างสอบสวนไม่ให้ปะปนกับผู้ใหญ่ กล่าวคือ ในกรณีที่พนักงานสอบสวน พนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจจำเป็นต้องควบคุมเด็กหรือเยาวชนผู้ต้องหาไว้ก่อนส่งตัวไปยังสถานพินิจตาม มาตรา 50 ในมาตรา 54 ได้บัญญัติไว้ว่าห้ามมิให้ควบคุมเด็กหรือเยาวชนผู้ต้องหานั้นไว้ปะปนกับผู้ใหญ่ หรือในระหว่างควบคุมตัวไว้ก่อนนำเข้าห้องพิจารณา ถ้าไม่ได้รับอนุญาตจากศาล ห้ามมิให้ควบคุมเด็กหรือเยาวชนนั้นปะปนกับผู้ต้องหาหรือจำเลยที่เป็นผู้ใหญ่ทั้งนี้ตามมาตรา 92

โดยการสอบสวนคดีเด็กหรือเยาวชน เมื่อมีการจับกุมเด็กหรือเยาวชนซึ่งต้องหว่ากระทำความผิดและคดีนั้นจะต้องได้รับการพิจารณาพิพากษาในศาลเยาวชนและครอบครัว ความพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 มาตรา 50 วรรคแรกบัญญัติบังคับให้ดำเนินการดังนี้

1. ให้เจ้าพนักงานผู้จับหรือควบคุมเด็กหรือเยาวชนนั้นแจ้งการจับกุมหรือควบคุมไปยังสถานพินิจ ตลอดจนบิดามารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลที่เด็กหรือเยาวชนนั้นอาศัยอยู่โดย ไม่ชักช้า
2. และในกรณีนี้ พนักงานสอบสวนจะต้องถามปากคำเด็กหรือเยาวชนให้เสร็จภายใน 24 ชั่วโมงนับแต่เวลาที่เด็กหรือเยาวชนนั้นมาถึงสถานที่ทำการงานของพนักงานสอบสวน
3. เมื่อพนักงานสอบสวนถามปากคำเด็กหรือเยาวชนนั้นแล้ว ให้ส่งตัวเด็กหรือเยาวชนนั้นไปยังสถานพินิจ

สถานพินิจเป็นหน่วยงานในกระทรวงยุติธรรม มีผู้อำนวยการสถานพินิจเป็นผู้บังคับบัญชาตามมาตรา 32 เมื่อเด็กหรือเยาวชนที่ต่อหว่ากระทำผิดถูกส่งตัวมาที่สถานพินิจแล้ว ผู้อำนวยการสถานพินิจจะควบคุมเด็กหรือเยาวชนนั้นไว้ยังสถานพินิจ หรือจะปล่อยตัวชั่วคราวโดยมอบตัวเด็กหรือเยาวชนให้แก่บิดามารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลที่เด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่โดยไม่มีประกัน หรือมีประกัน หรือมีประกันและหลักประกันก็ได้ หรือจะมอบตัวเด็กหรือเยาวชนไว้กับบุคคลหรือองค์กรที่เห็นสมควรก็ได้ (มาตรา 50 วรรคแรก คอนท้าย)

กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ในชั้นสถานพินิจ เด็กหรือเยาวชนที่ถูกจับกุมและควบคุมตัวมาส่ง อาจได้รับการประกันตัวด้วยการทำสัญญาประกันตัวในชั้นสถานพินิจก็ได้ โดยผู้อำนวยการสถานพินิจมีอำนาจปล่อยชั่วคราว ซึ่งสัญญาประกันที่นายประกันทำกับสถานพินิจนี้จะไม่ปรากฏในสำนวนของศาล เมื่อเด็กหรือเยาวชนถูกฟ้องต่อศาล และศาลประทับฟ้องแล้ว ก็จะต้องมีการประกันตัวในชั้นศาลอีกครั้งหนึ่ง มิฉะนั้นก็จะถูกควบคุมตัวไว้ โดยศาลต้องออกหมายควบคุมจำเลยในวันที่ประทับฟ้อง

ข้อสังเกตก็คือ ในชั้นสถานพินิจ หากผู้อำนวยการสถานพินิจเห็นสมควร ไม่ให้มีการปล่อยตัวชั่วคราว ผู้อำนวยการสถานพินิจไม่มีอำนาจสั่งไม่ให้ประกันตัวในทันที แต่จะต้องส่งคำร้องขอให้ปล่อยชั่วคราวพร้อมทั้งความเห็น ไปยังอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัว

กลาง หรือผู้พิพากษาหัวหน้าศาลเยาวชนและครอบครัวเพื่อพิจารณาสั่ง คำสั่งของอธิบดีผู้พิพากษา ศาลเยาวชนและครอบครัวกลางหรือผู้พิพากษาหัวหน้าศาลเยาวชนและครอบครัวเป็นที่สุด แต่ก็ ไม่ตัดสิทธิ์ที่จะยื่นคำร้องขอปล่อยชั่วคราวใหม่ (มาตรา 50 วรรคสอง) และหากผู้พิพากษาหัวหน้า ศาลเยาวชนและครอบครัว มีคำสั่งไม่อนุญาตให้ปล่อยตัวชั่วคราวแล้ว ศาลก็ไม่ต้องออกหมาย ควบคุม เพราะถือว่าอำนาจการควบคุมเด็กหรือเยาวชนในชั้นสอบสวนเป็นอำนาจของผู้อำนวยการ สถานพินิจอยู่แล้ว และถ้าหากผู้พิพากษาหัวหน้าศาลเยาวชนและครอบครัว มีคำสั่งอนุญาตให้ปล่อย ตัวชั่วคราว ก็ต้องแจ้งคำสั่งและคืนเรื่องไปยังผู้อำนวยการสถานพินิจ และเป็นเรื่องที่ผู้อำนวยการ สถานพินิจจะต้องไปทำสัญญาประกันกับผู้ขอประกันเอง ไม่ใช่ให้ผู้ขอประกันมาทำสัญญาประกัน กับศาลเพราะเป็นการประกันในชั้นสอบสวน และอำนาจในการควบคุมตัวเด็กหรือเยาวชนใน ชั้นสอบสวนก็เป็นเรื่องของสถานพินิจ ไม่เกี่ยวกับศาล ไม่ใช่เป็นการควบคุมเด็กหรือเยาวชนที่อยู่ ในระหว่างการพิจารณาคดีของศาลภายหลังจากที่ศาลมีคำสั่งรับฟ้องไว้แล้ว

หากเด็กหรือเยาวชนซึ่งเป็นผู้ต้องหาหลบหนีในชั้นการประกันตัวสถานพินิจ ผู้อำนวยการสถานพินิจมีหน้าที่รายงานศาลและขอให้ศาลออกหมายจับ และศาลจะได้มีคำสั่งออก หมายจับต่อไป

ในกรณีต่อไปนี้ ไม่ใช่ถือว่าเด็กหรือเยาวชนถูกควบคุมตามความหมายในประมวล กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา กล่าวคือ กรณีที่เด็กหรือเยาวชน

- 1) อยู่ในความควบคุมระหว่างการสอบปากคำตามมาตรา 50
- 2) อยู่ในความควบคุมของสถานพินิจระหว่างการสอบสวน
- 3) อยู่ในความควบคุมของสถานพินิจระหว่างพิจารณาคดี
- 4) อยู่ในความควบคุมของสถานพินิจระหว่างตรวจร่างกายหรือจิตใจ
- 5) อยู่ในความควบคุมของสถานพินิจระหว่างรับการรักษาพยาบาล

แต่ถ้าศาลพิพากษาลงโทษหรือใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชน ศาลจะคิดหักจำนวน วันที่อยู่ในความควบคุมระหว่างการสอบปากคำหรืออยู่ในความควบคุมของสถานพินิจให้ก็ได้ (มาตรา 56)

อนึ่ง การหลบหนีตามกรณีดังกล่าวข้างต้น ไม่ผิดฐานหลบหนีที่คุมขัง ดังคำพิพากษาฎีกา ที่ 854/2511 วินิจฉัยว่าการที่จำเลยถูกคุมขังตามอำนาจของศาลคดีเด็กและเยาวชนกลางเป็นการ ควบคุมตามอำนาจหน้าที่ของสถานพินิจตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 27 แห่งพระราชบัญญัติวิธี พิจารณาคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2494 ไม่เข้าอยู่ในบทวิเคราะห์ศัพท์ตามประมวลกฎหมายวิธี พิจารณาคดีความอาญา มาตรา 2 (21) และ (22) และไม่ใช่การ “คุมขัง” ตามมาตรา 1 (12) แห่งประมวล

กฎหมายอาญาจะเน้นการหลบหนีไปจากการควบคุมของสถานพินิจจึงไม่ถือว่าเป็นการหลบหนีการควบคุมตามความหมายของประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 190⁷

3.2 การคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540

สิทธิเป็นประโยชน์ที่กฎหมายรับรองและคุ้มครองให้ บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญได้บัญญัติรับรองสิทธิเสรีภาพของชนชาวไทยไว้ เรียกว่า สิทธิขั้นพื้นฐาน กล่าวคือ เป็นสิทธิที่ติดตัวมนุษย์ ซึ่งไม่มีใครพรากไปจากตัวมนุษย์ จึงเรียกว่า “สิทธิมนุษยชน” สิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานนี้ได้แก่ สิทธิเสรีภาพในชีวิตร่างกาย สิทธิเสรีภาพในเคหสถาน สิทธิเสรีภาพในการเดินทางและการเลือกถิ่นที่อยู่ สิทธิเสรีภาพในครอบครัว สิทธิเสรีภาพในการประกอบอาชีพ เป็นต้น โดยสิทธิของบุคคลก่อนตกเป็นผู้ต้องหา⁷หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ไม่อาจที่จะยกเลิกเพิกถอนสิทธิอันนี้ได้ ไม่สามารถที่จะจำกัดหรือรुक้าสิทธิเสรีภาพนี้ได้ตามอำเภอใจ เว้นแต่ในกรณีที่กฎหมายซึ่งออกโดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภาจะอนุญาตให้ทำได้เท่านั้น กล่าวอีกนัยหนึ่งคือการมีสิทธิเสรีภาพของบุคคลเป็นเรื่องหลัก ส่วนการมีอำนาจของเจ้าหน้าที่ที่จำกัดสิทธิเสรีภาพเป็นข้อยกเว้น

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ที่ได้ประกาศใช้เมื่อวันที่ 11 ตุลาคม พ.ศ. 2540 ซึ่งถือเป็น รัฐธรรมนูญฉบับประชาชนที่มีการกำหนดมาตรการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การอำนวยความสะดวก และการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนไว้อย่างละเอียดชัดเจน ยิ่งขึ้นกว่ารัฐธรรมนูญที่ผ่านมา โดยยึดหลักการสำคัญ ดังนี้คือ

1. หลักคุ้มครอง (Human Rights)
2. หลักเสรีภาพ (Freedom)
3. หลักความโปร่งใส (Transparency)
4. หลักการตรวจสอบได้ (Accountability)
5. หลักจริยธรรม (Ethics)
6. หลักการมีส่วนร่วมของประชาชน (Participation)
7. หลักความเป็นกลาง (Neutrality)

ซึ่งหลักดังกล่าวนี้ ได้มีการกล่าวไว้ในเรื่องของการให้ความคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องหาด้วย โดยจากความหมายของคำว่า “ผู้ต้องหา” ตามที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น การที่บุคคลจะ

⁷สารบัญญัตินิติบัญญัติฯ ประจําพุทธศักราช 2511, (กรุงเทพมหานคร : แสงทองการพิมพ์), หน้า 1056.

ตกเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญาจะเห็นได้ว่าต้องเป็นบุคคลที่ถูกหาว่าได้กระทำความผิดแต่ยังมีได้ถูกฟ้องต่อศาล ซึ่งเป็นกระบวนการในชั้นก่อนพิจารณา บุคคลดังกล่าวย่อมได้รับสิทธิตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ซึ่งผู้เขียนจะขอล่าเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิจัยในเรื่องการควบคุมเด็กหรือเยาวชนที่ต้องหาว่ากระทำความผิดอาญาในระหว่างสอบสวน ดังต่อไปนี้

1. สิทธิที่จะได้รับการสันนิษฐานว่าบริสุทธิ์

สิทธิที่จะได้รับการสันนิษฐานว่าบริสุทธิ์ เป็นสิทธิที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับก่อน ๆ และในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ในมาตรา 33 ว่า

“ในคดีอาญา ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่า ผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิดก่อนมีคำพิพากษาถึงที่สุด แสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้”

สิทธิที่จะได้รับการสันนิษฐานว่าบริสุทธิ์นี้ ส่งผลให้เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ต้องหาต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่

2. สิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองเรื่องการจับ คุมขัง

สิทธิดังกล่าวนี้มีบทบัญญัติอยู่ในมาตรา 237 ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ว่า

“ในคดีอาญา การจับและคุมขังบุคคลใด จะกระทำมิได้เว้นแต่มีคำสั่งหรือหมายของศาล หรือผู้นั้นได้กระทำความผิดซึ่งหน้า หรือมีเหตุจำเป็นอย่างอื่นให้จับได้โดยไม่มีหมายตามที่กฎหมายบัญญัติ โดยผู้ถูกจับจะต้องได้รับการแจ้งข้อกล่าวหาและรายละเอียดแห่งการจับโดยไม่ชักช้ากับจะต้องได้รับโอกาสแจ้งให้ญาติหรือผู้ซึ่งผู้ถูกจับไว้วางใจทราบในโอกาสแรกและผู้ถูกจับซึ่งยังถูกควบคุมอยู่ต้องถูกนำตัวไปศาลภายในสี่สิบแปดชั่วโมง นับแต่เวลาที่ถูกจับถูกนำตัวไปถึงที่ทำการของพนักงานสอบสวน เพื่อศาลพิจารณาว่ามีเหตุที่จะขังผู้ถูกจับไว้ ตามกฎหมายหรือไม่เว้นแต่ มีเหตุสุดวิสัยหรือมีเหตุจำเป็นอย่างอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

หมายจับหรือหมายขังบุคคล จะออกได้ก็ต่อเมื่อ

(1) มีหลักฐานตามสมควรว่า ผู้นั้นน่าจะได้กระทำความผิดอาญาร้ายแรงที่มีอัตราโทษตามที่กฎหมายบัญญัติ หรือ

(2) มีหลักฐานตามสมควรว่า ผู้นั้นน่าจะได้กระทำความผิดอาญา และมีเหตุอันควรเชื่อว่าผู้นั้นจะหลบหนี หรือจะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน หรือก่อเหตุอันตรายประการอื่นด้วย”

โดยตามมาตรา 237 นี้ได้ให้ความคุ้มครองในเรื่องการจับกุม คမ်းขัง โดยวางหลักไว้ว่า เสรีภาพของบุคคลที่จะไม่ถูกจับเป็นหลัก ส่วนการจับเป็นข้อยกเว้น โดยตามมาตรานี้ได้เปลี่ยนแปลงหลักการจากเดิมที่การจับกุม คမ်းขัง อาจกระทำได้โดยเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือนายตำรวจชั้นผู้ใหญ่เท่านั้น มาเป็นการจะจับกุม คမ်းขัง บุคคลใดจะกระทำไม่ได้เว้นแต่จะมีกฎหมายให้อำนาจไว้ และต้องมีคำสั่งหรือหมายของศาล ทั้งนี้เพื่อให้ศาลได้ไต่สวนเสียก่อนว่ามีเหตุที่จะจับได้หรือไม่ เพราะการจับกุม คမ်းขัง เป็นการจำกัดเสรีภาพในการเคลื่อนไหวของบุคคล แต่ก็มีข้อยกเว้น ในกรณี เป็นการกระทำความผิดซึ่งหน้าหรือกรณีที่มีเหตุว่าเป็นเรื่องอื่นตามที่กฎหมายกำหนดไว้

3. สิทธิที่จะได้รับการควบคุมเท่าที่จำเป็น

ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มีบทบัญญัติในเรื่องการจับ คမ်းขัง บุคคลจะกระทำมิได้เว้นแต่จะอาศัยอำนาจตามกฎหมาย^๑ นอกจากนี้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 87 ก็ได้กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการควบคุมผู้ต้องหาในระหว่างสอบสวน โดยให้ควบคุมได้เท่าที่จำเป็นและไม่เกินกำหนดระยะเวลาตามที่กำหนดโดยขึ้นอยู่กับประเภทคดี ดังนี้

- 1) ความผิดลหุโทษ ควบคุมได้เพียงเท่าที่ตามคำให้การและรู้ว่าเป็นใคร อยู่ที่ไหน
- 2) คดีที่สูงกว่าความผิดลหุโทษ ควบคุมได้ที่สถานีตำรวจได้ไม่เกินสี่สิบแปด ชั่วโมงนับแต่เวลาที่ผู้ถูกจับมาที่สถานีตำรวจ แต่ไม่นับเวลาเดินทางตามปกติที่นำตัวผู้ถูกจับมาศาลรวมเข้าด้วย
- 3) ถ้ามีเหตุจำเป็นต้องควบคุมต่อพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการจะต้องขอฝากขังต่อศาล และเมื่อได้รับคำร้องแล้ว ศาลจะถามผู้ต้องหาว่าจะคัดค้านหรือไม่ และศาลอาจเรียกพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการมาสอบสวน หรืออาจเรียกพยานหลักฐานมาพิจารณาประกอบและศาลมีอำนาจอนุญาตให้ฝากขังผู้ต้องหาได้ตามอัตราโทษดังนี้
  - (1) คดีที่มีอัตราโทษจำคุกไม่เกินหกเดือนหรือปรับไม่เกินห้าร้อยบาท มีอำนาจสั่งขังได้ครั้งเดียวไม่เกินเจ็ดวัน

^๑ มาตรา 31 วรรคท้าย รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540

“การจับ คမ်းขัง ตรวจค้นตัวบุคคล หรือกระทำใดอันกระทบต่อสิทธิ และเสรีภาพตามวรรคหนึ่ง จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย”

(2) คดีที่มีอัตราโทษจำคุกเกินกว่าหกเดือน แต่ไม่ถึงสิบปีหรือปรับเกินกว่าห้าร้อยบาท มีอำนาจสั่งขังได้หลายครั้งแต่ครั้งหนึ่งต้องไม่เกินสิบสองวัน และรวมกันทั้งหมดต้องไม่เกินสี่สิบแปดวัน

(3) คดีที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงตั้งแต่สิบปีขึ้นไปจะมีโทษปรับด้วยหรือไม่ก็ตามมีอำนาจสั่งขังได้หลายครั้ง ครั้งละไม่เกินสิบสองวันและรวมกันทั้งหมดต้องไม่เกินแปดสิบสี่วัน ซึ่งการจะอนุญาตให้ขังได้เกินกว่าสี่สิบแปดวันนั้น พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการต้องแสดงหลักฐานให้ศาลได้สวนจนเป็นที่พอใจและผู้ต้องหาจะแต่งตั้งทนายมาเพื่อแถลงข้อคัดค้าน และซักถามพยานในการไต่สวนนี้ก็ได้

4. สิทธิที่จะได้รับการปล่อยตัวชั่วคราวเป็นหลัก

สิทธิของการที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาจะมีสิทธิได้รับการประกันตัวนี้ ได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 239 วรรคแรก และวรรคสองว่า

“คำขอประกันผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาต้องได้รับการพิจารณาอย่างรวดเร็ว และจะเรียกหลักประกันจนเกินควรแก่กรณีได้ การไม่ให้ประกันต้องอาศัยเหตุตามหลักเกณฑ์ที่บัญญัติไว้โดยเฉพาะในกฎหมายและต้องแจ้งเหตุผลให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยทราบโดยเร็ว

สิทธิที่จะอุทธรณ์คัดค้านการไม่ให้ประกันย่อมได้รับความคุ้มครองตามที่กฎหมายบัญญัติ”

การที่จะให้ประกันผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้น หลักสำคัญที่ต้องพิจารณาก็คือ ผู้ต้องหาหรือจำเลยมีพฤติการณ์ที่จะหลบหนีหรือไม่ จะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐานหรือไม่เท่านั้น ถ้าไม่มีพฤติกรรمدังกล่าวต้องให้มีการประกัน ซึ่งในทางปฏิบัติมักจะไม่เป็นไปตามหลักดังกล่าว แต่จะพิจารณาจำนวนหลักประกันเป็นสำคัญ จึงมีการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลยในการประกันตัวว่า จะไม่ถูกเรียกหลักประกันจนเกินสมควร โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญานั้นเป็นเด็กหรือเยาวชนก็ควรได้รับการพิจารณาปล่อยชั่วคราวอย่างรวดเร็ว เนื่องจากผู้ต้องหาหรือจำเลยที่เป็นผู้ใหญ่ยังได้รับการปล่อยชั่วคราวเป็นหลัก เพราะฉะนั้นเพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิประโยชน์ของเด็กหากผู้ต้องหาหรือจำเลยเป็นเด็กหรือเยาวชนก็ควรต้องได้รับการพิจารณาปล่อยชั่วคราวโดยเร็วยิ่งกว่า

สิทธิในเรื่องการปล่อยชั่วคราวนี้ มีหลักกฎหมายบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาตั้งแต่ มาตรา 106-119 เป็นหลักกฎหมายเดียวกัน โดยกำหนดให้ผู้ที่ส่งคำร้องขอให้ปล่อยชั่วคราวคือผู้ที่มีอำนาจควบคุมผู้ต้องหาในขณะนั้นซึ่งอาจเป็นพนักงานสอบสวน

พนักงานอัยการหรือศาลที่อนุญาตให้ฝากขังผู้ต้องหาระหว่างสอบสวนแล้วแต่กรณี ส่วนหลักเกณฑ์ในการส่งคำร้องขอประกันนั้น ต้องเป็นไปตามมาตรา 108 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

กล่าวโดยสรุปคือ ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 239 วรรคแรกเป็นการกำหนดให้เจ้าพนักงาน ไม่ว่าจะเป็นพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือศาล เมื่อได้รับคำขอประกันผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาแล้ว จะต้องพิจารณาคดีอย่างรวดเร็ว ด้วยเหตุที่การควบคุมผู้ต้องหาไว้ในขณะสอบสวนหรือควบคุมจำเลยไว้ในระหว่างพิจารณาคดี เป็นการทำให้ต้องเสื่อมเสียต่อเสรีภาพ ชื่อเสียง อาชีพการงาน ทั้ง ๆ ที่ยังไม่มีคำพิพากษาถึงที่สุดว่าเขาเป็นผู้กระทำความผิด ซึ่งตามเจตนารมณ์ของกฎหมายในเรื่องนี้คือ การเคารพและรักษาสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องหา ก่อนมีคำพิพากษาถึงที่สุดว่าบุคคลใดกระทำความผิดจะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนผู้กระทำความผิดไม่ได้

3.3 ประวัติและความเป็นมาของพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534

3.3.1 เหตุผลและความมุ่งหมายในการจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว

เด็กและเยาวชนมีร่างกายและจิตใจที่แตกต่างจากผู้ใหญ่ กล่าวคือ ยังหย่อนต่อสติปัญญาความรู้สึกผิดชอบ เนื่องจากได้รับการศึกษาอบรมไม่เท่ากับผู้ใหญ่ ทั้งยังไม่มีความรู้สึกผิดชอบเหมือนผู้ใหญ่ ซึ่งอาจเป็นเหตุให้เด็กถูกชักจูงให้กระทำความผิดได้ง่าย ยิ่งกว่านั้นเด็กจำนวนไม่น้อยเกิดมาไม่เคยได้รับการเอาใจใส่ทะนุถนอมจากบิดามารดาหรือผู้ปกครองเนื่องจากบิดามารดาบางคน บางครอบครัวบิดามารดาแตกแยกหรือเลิกร่างกัน ขาดความสัมพันธ์ในครอบครัว ไม่ได้ได้รับความรักความอบอุ่นหรือความสุขกายสบายใจเหมือนเด็กในครอบครัวอื่น ได้รับความกระทบกระเทือนทางร่างกายและจิตใจตลอดมา ด้วยเหตุต่าง ๆ ที่ได้กล่าวมาแล้วเมื่อเด็กหรือเยาวชนกระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด ถ้ารัฐมิได้เข้ามาจัดการเยียวยาแก้ไขแล้ว ก็อาจทำให้เด็กหรือเยาวชนเหล่านี้มีอุปนิสัยและความประพฤติเสื่อมทรามยิ่งขึ้น ถึงกลับกลายเป็นอาชญากร ซึ่งย่อมเป็นภัยต่อสังคมและกระทบกระเทือนต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชน ทั้งยังเป็นภัยต่อสวัสดิภาพและความมั่นคงของประเทศชาติในที่สุดด้วย

นานาอารยประเทศทั้งหลายจึงได้พยายามวิจัยและวิเคราะห์หาทางแก้ และส่วนมากก็เห็นเป็นอย่างเดียวกันว่าวิธีการของศาลเยาวชนและครอบครัวเป็นวิธีการที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่จะช่วยแก้ปัญหาเด็กและเยาวชนดังกล่าวได้อย่างตรงเป้าหมายและเหมาะสมที่สุด

ฉะนั้นจึงได้จัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวขึ้น ให้มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน โดยเฉพาะทั้งคดีอาญา และคดีแพ่งเกี่ยวกับผู้เยาว์และครอบครัว ซึ่งเรียกว่าคดีครอบครัว ศาลเยาวชนและครอบครัวเป็นศาลชำนาญพิเศษประกอบด้วยผู้พิพากษาที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับจิตใจของเด็กและเยาวชนเป็นอย่างดีในการพิจารณาว่าเด็กหรือเยาวชนต้องหาว่ากระทำผิดทางอาญานั้น นอกจากจะพิจารณาว่าเด็กหรือเยาวชนนั้นได้กระทำผิดจริงหรือไม่แล้ว ศาลเยาวชนและครอบครัวยังต้องจัดให้มีการสืบเสาะข้อเท็จจริงถึงสาเหตุแห่งการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน ถึงประวัติความประพฤติ สถิติปัญหาการศึกษา อบรม สุขภาพ ภาวะแห่งจิตใจนิสัยอาชีพและฐานะของหรือเยาวชนและของบิดามารดาผู้ปกครอง หรือบุคคลซึ่งเด็กหรือเยาวชนนั้นอาศัยอยู่ ตลอดจนสิ่งแวดล้อมทั้งปวงเกี่ยวกับเด็กหรือเยาวชนนั้นอีกด้วยและในการพิพากษานั้นศาลเยาวชนและครอบครัว มุ่งที่จะหาวิธีการที่เหมาะสมเพื่อแก้ไขเด็กและเยาวชนผู้กระทำผิดนั้นให้กลับตนเป็นคนดีมากกว่ามุ่งที่จะลงโทษแบบผู้ใหญ่

3.3.2 ประวัติของศาลเยาวชนและครอบครัวของไทย

1. ตามประวัติศาสตร์กฎหมายไทย ประเทศไทยได้มีกฎหมายที่บัญญัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบในทางอาญาของเด็กและเยาวชนซึ่งกระทำผิดไว้เป็นพิเศษมาแต่สมัยโบราณแล้ว ในสมัยกรุงศรีอยุธยาปรากฏในกฎหมายลักษณะวิวาท มาตราหนึ่งว่า “อนึ่งเด็ก 7 เข้า เฒ่า 70 เป็นคนหลงไหลไปตีค่าท่าน ท่านมิให้ปรับไหม มีโทษ แต่ให้นายบ้านนายเมืองช่วยว่ากล่าวให้สมักสมาผู้เจ็บนั้นโดยการ” เป็นต้น

2. สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 มาตรา 56 และมาตรา 57 ได้บัญญัติถึงวิธีปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดไว้เป็นพิเศษเช่นกัน โดยคำนึงถึงอายุและความรับผิดชอบของเด็ก ซึ่งต่อมาได้นำมาบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2499 มาตรา 73 ถึงมาตรา 76 มีใจความสรุปว่า

1) เด็กอายุยังไม่เกิน 7 ปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิดเด็กนั้นไม่ต้องรับโทษ

2) เด็กอายุกว่า 7 ปี แต่ยังไม่เกิน 14 ปี กระทำผิดอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิดก็ไม่ต้องรับโทษ แต่ศาลมีอำนาจว่ากล่าวตักเตือนทำทัณฑ์บน หรือส่งตัวไปรับการฝึกและอบรมได้จะจำคุกไม่ได้

3) เยาวชนอายุกว่า 14 ปี แต่ยังไม่เกิน 17 ปี การกระทำผิดอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิดให้ศาลพิจารณาถึงความรับผิดชอบ เมื่อศาลเห็นสมควรจะไม่ลงโทษก็ให้จัดการตามข้อ 2) แต่ถ้าศาลเห็นสมควรจะลงโทษทางอาญาก็ให้ลดมาตราส่วนโทษลงกึ่งหนึ่ง

4) ผู้เยาว์ที่อายุกว่า 17 ปี แต่ยังไม่เกิน 20 ปี กระทำผิดอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิดถ้าศาลเห็นสมควรจะลดมาตราส่วนให้สำหรับความผิดนั้นลงหนึ่งในสามหรือกึ่งหนึ่งก็ได้

การส่งตัวเด็กหรือเยาวชนซึ่งกระทำผิดไปรับการฝึกและอบรมนั้นกฎหมายอื่นบางฉบับบัญญัติให้กระทำได้เช่นกัน เช่น

(1) การส่งตัวเด็กไปยังโรงเรียนฝึกอาชีพ ตามพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. 2478

(2) การส่งตัวเด็กไปยังสถานฝึกและอบรม ตามพระราชบัญญัติจัดการฝึกและอบรมเด็กบางจำพวก พ.ศ. 2479

(3) การส่งตัวเด็กเร่ร่อน หรือเด็กประพฤติดนไม่สมควรแก่วัยไปยังโรงเรียนหรือสถานศึกษา ซึ่งจัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติควบคุมเด็กและนักเรียน พ.ศ. 2481

(4) การส่งตัวนักเรียนหรือนักศึกษาไปยังโรงเรียน หรือสถานศึกษาที่จัดตั้งขึ้น โดยเฉพาะเพื่ออบรมศึกษาตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 132 ลงวันที่ 22 เมษายน 2515

(5) การส่งตัวเด็กซึ่งประพฤติดนไม่สมควรแก่วัยไปยังสถานสงเคราะห์เด็ก สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ และสถานแนะแนวปัญหาเด็กและครอบครัวตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 294 ลงวันที่ 27 พฤศจิกายน 2515

3. ในสมัยจอมพลแปลก พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี รัฐบาลได้เล็งเห็นความสำคัญของการพิจารณาพิพากษาคดีเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด พลเรือตรีวัลย์ ช่างนาสวัสดิ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมในขณะนั้น ได้ส่งหลวงจักรปาณีศรีศิลวิสุทธิ์ ไปดูงานศาลในต่างประเทศ เมื่อ พ.ศ. 2482 และได้มอบหมายให้ดูงานศาลเยาวชนและครอบครัวด้วย แต่โครงการจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวต้องชะงักลงเพราะเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 ขึ้นเสียก่อน

ต่อมาใน พ.ศ. 2493 ในสมัยนายเลียง ไชยกาล เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ได้มีการส่งผู้พิพากษาไปดูงานศาลเยาวชนและครอบครัวอีกครั้งหนึ่ง เมื่อผู้ดูงานผู้นี้กลับมาแล้วก็ได้มีการพิจารณาการจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวขึ้นในรูปของศาลคดีเด็กและเยาวชน โดยตราพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2494 และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2494 ขึ้น ประกาศใช้เป็นกฎหมายเมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม 2494 และได้จัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชนกลาง และสถานพินิจและคุ้มครองเด็กกลางขึ้นในกรุงเทพมหานครขึ้นเป็นครั้งแรก เมื่อวันที่ 28 มกราคม 2495

3.3.3 ศาลเยาวชนและครอบครัวในปัจจุบัน

ศาลคดีเด็กและเยาวชนได้เปิดดำเนินการในประเทศไทยมาประมาณ 50 ปี ในระหว่างนี้ได้มีการแก้ไขพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชนและพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2494 หลายครั้ง

ต่อมาได้มีความเห็นพ้องต้องกันว่า พระราชบัญญัติ 2 ฉบับนี้มีบทบัญญัติไม่เหมาะสมหลายประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งศาลคดีเด็กและเยาวชนไม่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีเกี่ยวกับครอบครัวจึงไม่อาจใช้วิธีพิเศษที่จะช่วยเหลือและคุ้มครองสถานภาพของการสมรสสามีภรรยาและบุตรได้อย่างเต็มที่จึงได้มีการร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 ขึ้น เพื่อจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวขึ้นแทนศาลคดีเด็กและเยาวชน⁹

ศาลเยาวชนและครอบครัวจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 ซึ่งมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 22 มกราคม 2535 เป็นต้นไป โดยปรัชญาหรือเจตนารมณ์สำคัญคือ ในคดีอาญามุ่งคุ้มครองสวัสดิภาพและอนาคตของเด็กและเยาวชน ซึ่งควรได้รับการฝึกอบรม สั่งสอน และสงเคราะห์ให้กลับคนเป็นพลเมืองดียิ่งกว่าการที่จะลงโทษ และในการพิจารณาคดีนั้นให้ศาลคำนึงถึงบุคลิกลักษณะ สุขภาพและภาวะแห่งจิตของเด็กหรือเยาวชนซึ่งแตกต่างกันเป็นคน ๆ ไป และลงโทษหรือเปลี่ยนโทษหรือใช้วิธีการสำหรับเด็กหรือเยาวชนให้เหมาะสมกับตัวเด็กหรือเยาวชน และพฤติการณ์เฉพาะเรื่อง แม้เด็กหรือเยาวชนนั้นจะได้กระทำความผิดร่วมกัน ส่วนในคดีแพ่งหรือคดีครอบครัวมุ่งที่จะปกป้องคุ้มครองประโยชน์ของผู้เยาว์ตลอดจนเสริมสร้างความมั่นคงและสงบสุขของครอบครัวที่มีผลน่านับการต่อเด็กและเยาวชนซึ่งเป็นผู้เยาว์ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้กระบวนการพิจารณาพิพากษาคดีในศาลเยาวชนและครอบครัวมีลักษณะพิเศษแตกต่างจากคดีธรรมดา ทั้งนี้ก็เพื่อให้สอดคล้องกับปรัชญาหรือเจตนารมณ์ในการจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวตามที่กล่าวมา

ทั้งนี้รูปแบบของศาลเยาวชนและครอบครัวของไทย เป็นศาลอิสระไม่สังกัดอยู่ในศาลจังหวัดอย่างเช่น ศาลเยาวชนและครอบครัวของประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศอังกฤษ ซึ่งเป็นเพียงแผนกคดีเด็กและเยาวชนและแผนกศาลครอบครัวเท่านั้น รูปแบบของศาลเยาวชนและครอบครัวเช่นประเทศไทยนี้มีอยู่เพียง 4 ประเทศในโลก ประเทศแรกที่จัดตั้งศาลรูปแบบนี้คือ

⁹บุญเพราะ แสงเทียน, คำบรรยายกฎหมายเกี่ยวกับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน,

ประเทศญี่ปุ่น ประเทศที่สอง คือ เกาหลีใต้ ประเทศที่สามคือ ออสเตรเลีย ไทยเป็นประเทศที่สี่ ประเทศญี่ปุ่นเรียก ศาลครอบครัว (Family Court) ทั่วประเทศญี่ปุ่น มีศาลครอบครัวถึง 50 ศาล เท่ากับศาลจังหวัด¹⁰

3.4 การควบคุมตัวเด็กหรือเยาวชนในระหว่างสอบสวนตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534

กระบวนการสอบสวนเป็นการรวบรวมพยานหลักฐานและการดำเนินการทั้งหลาย ซึ่งพนักงานสอบสวนกระทำไปเพื่อทราบข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์ความผิด หรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหาและเพื่อจะเอาตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องลงโทษ ดังนั้นผู้ถูกสอบสวนจึงยังถือไม่ได้ว่าเป็นผู้กระทำความผิด เพียงแต่เป็นผู้ถูกกล่าวหาหรือต้องหาว่ากระทำความผิดเท่านั้น ซึ่งสิทธินี้มีอยู่ในรัฐธรรมนูญของไทยโดยถือว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญานั้นให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าไม่มี ความผิดก่อนที่ศาลจะพิพากษาว่าบุคคลใดมีความผิดจะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนผู้กระทำความผิด มิได้ ฉะนั้น การปฏิบัติต่อผู้ต้องหาในระหว่างสอบสวนจึงได้มีกฎหมายบัญญัติกำหนดขอบเขต เอาไว้เพื่อเป็นแนวทางสำหรับเจ้าพนักงาน และเป็นการช่วยคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาอีกด้วย

ก. สิทธิในเรื่องควบคุมหลังจากที่จับกุมผู้ถูกจับได้ เจ้าพนักงานมีอำนาจที่จะควบคุมตัวผู้ถูกจับไว้โดยวิธีการควบคุมนั้น

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 86 ได้บัญญัติว่า ห้ามมิให้ใช้วิธีควบคุมผู้ถูกจับเกินกว่าที่จำเป็นเพื่อป้องกันมิให้เขาหนีเท่านั้น

มาตรานี้ห้ามมิให้ใช้วิธีควบคุมผู้ถูกจับเกินกว่าที่จำเป็นเพื่อป้องกันมิให้เขาหนี เท่านั้น หมายความว่า ถ้าเป็นความผิดเล็กๆ น้อยๆ และไม่มีพฤติการณ์ว่าจะหลบหนี จะควบคุมไป โดยไม่ต้องใส่กุญแจมือก็ได้ หรือถ้าจำเป็นจะต้องใส่กุญแจมือก็ใส่ได้ แต่ไม่ใช่ว่าเมื่อใส่กุญแจมือ แล้วก็ยังใช้โซ่ล่ามจูงให้เดิน ไปอีกเช่นนี้ ข่อมเป็นการเกินกว่าจำเป็นเพื่อป้องกันมิให้เขาหนี หรือเมื่อเอาเข้าห้องควบคุมใส่กุญแจห้องขังก็เพียงพอแล้วจะใส่กุญแจมือหรือเอาโซ่ล่ามเท้าไว้ อีกชั้นหนึ่งข่อมไม่ได้ ถือว่าเป็นการเกินกว่าความจำเป็น กรณีผู้ถูกจับเป็นหญิงก็มิควรใส่กุญแจมือ เพราะตามปกติผู้หญิงมักไม่ค่อยจะหลบหนี แต่ถ้ามีพฤติการณ์จะหลบหนีหรือไม่ขอมไปก็อาจจะใช้วิธีการที่จำเป็นคือใส่กุญแจมือได้ การใช้วิธีควบคุมเท่าที่จำเป็นเพื่อป้องกันมิให้เขาหลบหนีนั้น ต้องพิจารณาข้อเท็จจริงเป็นรายๆ ไปว่าอย่างไร จึงจะเป็นการเหมาะสม หากใช้วิธีควบคุมที่เกินกว่า

¹⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า 38.

ความจำเป็นอาจเป็นความผิดฐานปฏิบัติหน้าที่หรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ ทำให้เกิดการเสียหายแก่ผู้อื่นได้

ข. ระยะเวลาในการควบคุมของเจ้าพนักงาน ระยะเวลาในการควบคุมผู้ต้องหาของเจ้าพนักงานจะต้องอยู่ภายใต้ขอบเขตที่กฎหมายกำหนดไว้ เจ้าพนักงานห้ามอำนาจควบคุมผู้ต้องหาไว้เกินกว่ากำหนดเวลานี้ไม่

กำหนดระยะเวลาดังกล่าวประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 87 บัญญัติไว้ว่า ห้ามมิให้ควบคุมผู้ถูกจับไว้เกินกว่าจำเป็นตามพหุติการณแห่งคดี

ในกรณีซึ่งเป็นการผิดลหุโทษ หรือความผิดที่มีอัตราโทษไม่สูงกว่าความผิดลหุโทษ จะควบคุมผู้ถูกจับไว้ได้เท่าเวลาที่จะถามคำให้การ และที่จะรู้ตัวว่าเป็นใครและที่อยู่ของเขาอยู่ที่ไหนเท่านั้น

ห้ามมิให้ควบคุมผู้ถูกจับไว้เกินสี่สิบแปดชั่วโมงนับแต่เวลาที่ผู้ถูกจับมาถึงที่ทำการของพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ แต่มิให้นับเวลาเดินทางตามปกติ ที่นำตัวผู้ถูกจับมาศาลรวมเข้าในกำหนดเวลาสี่สิบแปดชั่วโมงนั้นด้วย ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นเพื่อทำการสอบสวนหรือมีเหตุจำเป็นอย่างอื่น จะยึดเวลาเกินกว่าสี่สิบแปดชั่วโมงก็ได้เท่าเหตุจำเป็น แต่มิให้เกินเจ็ดวัน

ถ้าเกิดความจำเป็นที่จะควบคุมผู้ถูกจับไว้เกินกว่ากำหนดเวลาในวรรคก่อนเพื่อทำการสอบสวนเสร็จสิ้น ให้ส่งผู้ต้องหามาศาล ให้พนักงานอัยการ หรือพนักงานสอบสวนยื่นคำร้องต่อศาล ขอบหมายขังผู้ต้องหานั้นไว้ ให้ศาลสอบถามผู้ต้องหาว่าจะมีข้อคัดค้านประการใดหรือไม่ และศาลอาจเรียกพนักงานอัยการหรือพนักงานสอบสวนมาชี้แจงเหตุจำเป็น หรืออาจเรียกพยานหลักฐานมาเพื่อประกอบการพิจารณาก็ได้

ในกรณีความผิดอาญาที่ได้กระทำลงมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกินหกเดือนหรือปรับไม่เกินห้าร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ศาลมีอำนาจสั่งขังได้ครั้งเดียวมีกำหนดไม่เกินเจ็ดวัน

ในกรณีความผิดอาญาที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินกว่าหกเดือน แต่ไม่ถึงสิบปีหรือปรับเกินกว่าห้าร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ศาลมีอำนาจสั่งขังหลายครั้งติดๆ กันได้ แต่ครั้งหนึ่งต้องไม่เกินสิบสองวันและรวมกันทั้งหมดต้องไม่เกินสี่สิบแปดวัน

ในกรณีความผิดอาญาที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงตั้งสิบปีขึ้นไป จะมีโทษปรับด้วยหรือไม่ก็ตาม ศาลมีอำนาจสั่งขังหลายครั้งติดๆ กันได้ แต่ครั้งหนึ่งไม่เกินสิบสองวันและรวมกันทั้งหมดต้องไม่เกินแปดสิบสี่วัน

ในกรณีที่ศาลสั่งขังครบสี่สิบแปดวันแล้ว หากพนักงานอัยการหรือพนักงานสอบสวนยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอขังต่อไปอีกโดยอ้างเหตุจำเป็น ศาลจะสั่งขังต่อไปได้ก็ต่อเมื่อพนักงานอัยการหรือพนักงานสอบสวนได้แสดงถึงเหตุจำเป็น และนำพยานหลักฐานมาให้ศาล

ได้สวนจนเป็นที่พอใจแก่ศาล การได้สวนชั้นนี้ผู้ต้องหาจะแต่งทนายเพื่อแถลงข้อคัดค้านและซักถามพยานก็ได้

ถ้าพนักงานสอบสวนต้องไปทำการสอบสวนในท้องที่อื่นนอกเขตของศาล ซึ่งได้สั่งขังผู้ต้องหาไว้ พนักงานสอบสวนจะยื่นคำร้องขอให้โอนการขังไปยังศาลในท้องที่ที่จะต้องไปทำการสอบสวนนั้นก็ได้ เมื่อศาลที่สั่งขังไว้เห็นเป็นการสมควรก็ให้สั่งโอนไป

ตามมาตรา 86 ได้กล่าวถึงวิธีการควบคุมผู้ถูกจับว่า ห้ามใช้วิธีการควบคุมเกินกว่าที่จำเป็นเพื่อป้องกันมิให้เขาหลบหนีเท่านั้น ส่วนในมาตรา 87 ห้ามมิให้ควบคุมผู้ถูกจับไว้เกินกว่าจำเป็นตามพฤติการณ์แห่งคดี จะเห็นได้ว่าระยะเวลาในการควบคุมผู้ต้องหาของพนักงานสอบสวนจะมากหรือน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับความผิดที่ผู้ต้องหาถูกกล่าวหาเป็นสำคัญ ความผิดที่มีโทษเบา ระยะเวลาในการควบคุมก็น้อยเช่น ความผิดลหุโทษหรือความผิดที่มีอัตราโทษไม่สูงกว่าความผิดลหุโทษ พนักงานสอบสวนจะควบคุมผู้ถูกจับไว้ได้เท่าที่จะถามคำให้การและที่จะรู้ว่าเป็นใครอยู่ที่ไหนเท่านั้น

อย่างไรก็ดี อำนาจการควบคุมซึ่งเป็นของพนักงานสอบสวนโดยตรงนั้นเฉพาะในความผิดที่สูงกว่าลหุโทษ พนักงานสอบสวนมีอำนาจควบคุมผู้ต้องหาไว้ได้อย่างมากที่สุดไม่เกิน 7 วันเท่านั้น ถ้าจำเป็นจะต้องควบคุมไว้เกินกว่านี้ก็ได้นำตัวผู้ต้องหาไปศาลเพื่อขอหมายขังผู้ต้องหานั้นไว้ พนักงานสอบสวนไม่มีอำนาจควบคุมผู้ต้องหาเกินกว่า 7 วัน หากควบคุมเกินกว่ากำหนดดังกล่าวการควบคุมนั้นก็มิชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งพนักงานสอบสวนเองก็จะมีความคิดเห็นต่อเสรีภาพอีกด้วย กำหนดเวลาควบคุมตามมาตรา 87 นี้หมายถึงกำหนดเวลาควบคุมทั่วไป ไม่รวมถึงกำหนดเวลาควบคุมในกรณีที่มีกฎหมายอื่นบัญญัติไว้เป็นพิเศษ เช่น พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค รวมถึงในพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 ที่ได้กำหนดเกี่ยวกับระยะเวลาควบคุมของเจ้าพนักงานไว้เป็นพิเศษ กล่าวคือ

มาตรา 50 ภายใต้บังคับบทบัญญัติเกี่ยวกับการเปรียบเทียบคดีอาญา เมื่อมีการจับกุมเด็กหรือเยาวชนซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิด และคดีนั้นจะต้องได้รับการพิจารณาพิพากษาในศาลเยาวชนและครอบครัว ให้เจ้าพนักงานผู้จับกุมหรือควบคุมเด็กหรือเยาวชนนั้นแจ้งการจับกุมหรือควบคุม ไปยังผู้อำนวยการสถานพินิจที่เด็กหรือเยาวชนนั้นอยู่ในเขตอำนาจ ตลอดจนบิดามารดาผู้ปกครองหรือบุคคลที่เด็กหรือเยาวชนนั้นอาศัยอยู่โดยไม่ชักช้า ในกรณีเช่นนี้พนักงานสอบสวนจะต้องถามปากคำเด็กหรือเยาวชนให้เสร็จ ภายในเวลาสี่สิบสี่ชั่วโมงนับแต่เวลาที่เด็กหรือเยาวชนนั้นมาถึงสถานที่ทำการของพนักงานสอบสวน เมื่อพนักงานสอบสวนถามปากคำเด็กหรือ

เขาวชนแล้ว ให้ส่งตัวเด็กหรือเขาวชนนั้นไปยังสถานพินิจ ผู้อำนวยการสถานพินิจดังกล่าว จะควบคุมเด็กหรือเขาวชนนั้นไว้ยังสถานพินิจหรือจะปล่อยชั่วคราว โดยมอบตัวเด็กหรือเขาวชน ให้แก่บิดามารดา ผู้ปกครองหรือบุคคลที่เด็กหรือเขาวชนอาศัยอยู่โดยไม่มีประกันหรือมีประกัน หรือมีประกันและหลักประกันก็ได้ หรือจะมอบตัวเด็กหรือเขาวชนไว้กับบุคคลหรือองค์การ ที่เห็นสมควรก็ได้

เมื่อมีคำร้องขอให้ปล่อยชั่วคราว ให้ผู้อำนวยการสถานพินิจพิจารณาตั้งโดยพลัน หากเห็นไม่สมควรให้ปล่อยชั่วคราวให้รีบส่งคำร้องขอให้ปล่อยชั่วคราวพร้อมทั้งความเห็นไปให้ อธิบดีผู้พิพากษาเขาวชนและครอบครัวกลาง ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลเขาวชนและครอบครัวจังหวัด หรือผู้พิพากษาหัวหน้าแผนกคดีเขาวชนและครอบครัว แล้วแต่กรณีเพื่อพิจารณาตั้ง คำสั่งของอธิบดี ผู้พิพากษาศาลเขาวชนและครอบครัวกลาง ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลเขาวชนและครอบครัวจังหวัดหรือ ผู้พิพากษาหัวหน้าแผนกคดีเขาวชนและครอบครัวให้เป็นที่สุด แต่ไม่ตัดสิทธิที่จะยื่นคำร้องขอให้ ปล่อยชั่วคราวใหม่

ส่วนการสอบสวนนั้น ให้พนักงานสอบสวนดำเนินการสอบสวนต่อไปตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แม้ว่าจะมีข้อสงสัยเกี่ยวกับอายุของเด็กหรือเขาวชนที่ ถูกจับหรือควบคุมนั้นก็ตาม

มาตรา 51 เมื่อมีการจับกุมเด็กหรือเขาวชนซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิดแล้ว ให้พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบรีบดำเนินการสอบสวน และส่งสำนวนการสอบสวนพร้อมทั้ง ความเห็นไปยังพนักงานอัยการ เพื่อให้พนักงานอัยการยื่นฟ้องต่อศาลเขาวชนและครอบครัวให้ทัน ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่เด็กหรือเขาวชนนั้นถูกจับกุม

ในกรณีความผิดอาญาซึ่งมีอัตราโทษอย่างสูงตามที่กฎหมายกำหนดไว้ให้จำคุกเกิน หกเดือนแต่ไม่เกินห้าปี จะมีโทษปรับด้วยหรือไม่ก็ตาม หากเกิดความจำเป็นไม่สามารถฟ้องเด็ก หรือเขาวชนนั้นต่อศาลให้ทันภายในระยะเวลาดังกล่าวในวรรคหนึ่ง ให้พนักงานสอบสวนหรือ พนักงานอัยการแล้วแต่กรณี ยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอผิดฟ้องต่อไปได้อีกครั้งละ ไม่เกินสิบห้าวัน แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินสองครั้ง

ในกรณีความผิดอาญาซึ่งมีอัตราโทษอย่างสูงตามที่กฎหมายกำหนดไว้ให้จำคุกเกิน ห้าปี จะมีโทษปรับด้วยหรือไม่ก็ตาม เมื่อศาลตั้งอนุญาตให้ผิดฟ้องครบสองครั้งแล้ว หากพนักงาน สอบสวนหรือพนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอผิดฟ้องต่อไปอีก โดยอ้างเหตุจำเป็น ศาล จะอนุญาตตามคำขอนั้นได้ต่อเมื่อพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการ ได้แสดงถึงเหตุจำเป็น และนำพยานมาเบิกความประกอบจนเป็นที่พอใจแก่ศาล ในกรณีเช่นว่านี้ศาลมีอำนาจตั้งอนุญาต ให้ผิดฟ้องต่อไปได้อีกครั้งละ ไม่เกินสิบห้าวัน แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินสองครั้ง

ในการพิจารณาคำร้องขอคัดฟ้อง เด็กหรือเยาวชนผู้ต้องหาจะตั้งที่ปรึกษากฎหมาย เพื่อแถลงข้อคัดค้านหรือซักถามพยานก็ได้

บทบัญญัติมาตรานี้มิให้ใช้บังคับในกรณีที่พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบแห่ง ท้องที่นอกเขตอำนาจของศาลเยาวชนและครอบครัวเป็นผู้ดำเนินการสอบสวน แต่พนักงาน สอบสวนเช่นนี้จะต้องรีบดำเนินการสอบสวนและส่งสำนวนการสอบสวนพร้อมทั้งความเห็นไป ยังพนักงานอัยการเพื่อฟ้องคดีต่อศาลให้ทันภายในสิบวันนับแต่วันที่เด็กหรือเยาวชนนั้นถูกจับกุม เว้นแต่ความผิดอาญาที่มีอัตราโทษอย่างสูง ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ให้จำคุกเกินหกเดือนแต่ไม่เกิน ห้าปี จะมีโทษปรับด้วยหรือไม่ก็ตาม ให้ขยายระยะเวลาเป็นหกสิบวันนับแต่วันที่เด็กหรือเยาวชน นั้นถูกจับกุม และความผิดอาญาที่มีอัตราโทษอย่างสูงตามที่กฎหมายกำหนดไว้ให้จำคุกเกินห้าปี จะมีโทษปรับด้วยหรือไม่ก็ตาม ให้ขยายระยะเวลาเป็นเก้าสิบวันนับแต่วันที่เด็กหรือเยาวชนนั้น ถูกจับกุม

มาตรา 52 ในกรณีที่เด็กหรือเยาวชนผู้ต้องหาหลบหนีจากการควบคุมในระหว่าง สอบสวน มิให้นำระยะเวลาที่หลบหนีนั้นรวมเข้าในกำหนดระยะเวลาตามมาตรา 51

มาตรา 53 ห้ามมิให้พนักงานอัยการฟ้องคดีเมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาตามมาตรา 51 เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากอัยการสูงสุด

มาตรา 54 ในกรณีที่พนักงานสอบสวน พนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจจำต้อง ควบคุมเด็กหรือเยาวชนผู้ต้องหาไว้ก่อนส่งตัวไปยังสถานพินิจตามมาตรา 50 ห้ามมิให้ควบคุมเด็ก หรือเยาวชนผู้ต้องหานั้นไว้ปะปนกับผู้ใหญ่ และห้ามมิให้ควบคุม ไว้ในห้องขังที่จัดไว้สำหรับ ผู้ต้องหาที่เป็นผู้ใหญ่

มาตรา 58 คดีอาญาที่มีข้อหาว่าเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดให้ศาลเยาวชนและ ครอบครัวซึ่งมีเขตอำนาจในท้องที่ที่เด็กหรือเยาวชนมีถิ่นที่อยู่ปกติ มีอำนาจพิจารณาคดีเกี่ยวกับ ความผิดนั้น แต่ถ้า

(1) ในท้องที่ที่เด็กหรือเยาวชนมีถิ่นที่อยู่ปกติ ไม่มีศาลเยาวชนและครอบครัว แต่มี ศาลเยาวชนและครอบครัวในท้องที่ที่เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิด ให้ศาลซึ่งความผิดได้เกิด ในเขตนั้นมีอำนาจพิจารณาคดี

(2) มีศาลเยาวชนและครอบครัวทั้งในท้องที่ที่เด็กหรือเยาวชนมีถิ่นที่อยู่ปกติและ ในท้องที่ที่เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิด เพื่อประโยชน์แก่เด็กหรือเยาวชนให้ศาลแห่งท้องที่ที่เด็ก หรือเยาวชนกระทำความผิดมีอำนาจรับพิจารณาคดีนั้นได้ด้วย

(3) ถ้าไม่มีศาลเยาวชนและครอบครัวในท้องที่ที่เด็กหรือเยาวชนมีถิ่นที่อยู่ปกติ และในท้องที่ที่เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิด ให้ศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามีอำนาจพิจารณาคดีนั้น

ค. สิทธิในการปล่อยชั่วคราว จัดได้ว่าเป็นสิทธิอันหนึ่งของผู้ต้องหาโดยวิธีการปล่อยชั่วคราวมีอยู่ 3 วิธี คือ

(1) ปล่อยชั่วคราวโดยไม่ต้องมีประกันตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 111 เป็นการปล่อยตัวผู้ต้องหาไปโดยก่อนที่จะปล่อยไปจะต้องให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยสาบานหรือปฏิญาณตนว่าจะมาตามนัดหรือหมายเรียก การปล่อยชั่วคราวโดยวิธีนี้จะนำมาใช้ได้เฉพาะกับความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกิน 1 ปี โดยไม่คำนึงว่าจะมีโทษปรับหรือไม่ หรือมีโทษปรับเท่าใด ส่วนความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกในอัตราอย่างสูงตั้งแต่หนึ่งปีขึ้นไป ผู้ที่ถูกปล่อยจะต้องมีประกันและจะมีหลักประกันด้วยหรือไม่ก็ได้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 112

ในกรณีเป็นความผิดลหุโทษหรือความผิดที่มีอัตราโทษไม่สูงกว่าความผิดลหุโทษตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 87 วรรคสอง ได้กำหนดให้ควบคุมผู้ถูกจับไว้ได้ เท่าเวลาที่จะถามคำให้การและที่จะรู้ตัวว่าเป็นใคร และที่อยู่ของเขาอยู่ที่ไหนเท่านั้น ดังนั้น ความผิดที่ว่านี้จะต้องปล่อยชั่วคราวไปโดยไม่มีประกันทุกกรณี

(2) ปล่อยชั่วคราวโดยมีประกัน เป็นการปล่อยชั่วคราวโดยที่ผู้ขอประกันทำสัญญากับเจ้าพนักงานหรือศาลโดยมีสัญญากันว่าจะนำผู้ต้องหามาส่งตามวันเวลาที่กำหนด ถ้าผิดสัญญาก็จะต้องใช้เงินตามที่ระบุไว้

(3) ปล่อยชั่วคราวโดยมีประกันและหลักประกันเป็นการปล่อยชั่วคราวไปโดยที่ผู้ขอประกันทำสัญญากับเจ้าพนักงานหรือศาลไว้เช่นเดียวกันข้อ (2) พร้อมกันนั้นจะต้องนำหลักประกันตามสัญญานั้นมาวางไว้ต่อเจ้าพนักงานหรือศาลด้วย

หลักประกันที่ว่านี้มี 3 ชนิดคือ

ก. มีเงินสดมาวาง

ข. มีหลักทรัพย์อื่นมาวาง

ค. มีบุคคลมาเป็นหลักประกัน โดยแสดงหลักทรัพย์

เจตนารมณ์ของกฎหมายที่บัญญัติให้มีการปล่อยชั่วคราวในระหว่างสอบสวนก็คือต้องการจะคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องหา เพราะการที่นำผู้ต้องหามาควบคุมไว้ในระหว่างสอบสวนนั้นเป็นการทำให้เขาต้องเสื่อมเสียเสรีภาพ ชื่อเสียง และการทำงานต่างๆ ที่เขายังไม่ใช่ว่าศาลพิพากษาว่ามีความผิดจึงไม่ควรที่จะให้เขาต้องได้รับความเสียหายถึงเพียงนั้น และยิ่งไปกว่านี้

ถ้าหากปรากฏว่าต่อมาศาลได้พิพากษาความผิดที่เขาถูกกล่าวหาแล้วเห็นว่า ไม่ใช่เป็นผู้กระทำผิด หรือ ไม่มีพยานหลักฐานที่จะลงโทษเขาได้ เช่นนี้ความเสียหายก็ย่อมจะเกิดขึ้นเป็นทวีคูณ เพราะเท่ากับเป็นการนำบุคคลที่ไม่มีความผิดมาคุมขังไว้นั่นเอง